

Arnika – program Toxické látky a odpady

Seifertova 327/85, 130 00 Praha 3

e-mail: toxik@arnika.org

www.arnika.org

GSM: 774 406 825

Adresát:
Ministerstvo životního prostředí
OVSS II
Mánesova 1803/3a
370 01 České Budějovice 1
ID datové schránky: 9gsaax4

V Praze, dne 19. 6. 2023

Věc: Připomínky k oznámení záměru EVO Planá - Energie z odpadu Táborska

Dne 24. 5. 2023 bylo v informačním systému EIA zveřejněno oznámení záměru EVO Planá - Energie z odpadu Táborska, které zpracoval Ing. Petr Mynář v dubnu 2023. Akustickou studii zpracoval Ing. Jan Mareš v březnu 2023. Rozptylovou studii zpracovala Ing. Daniela Fogašová v březnu 2023. Následují naše připomínky k tomuto oznámení:

1. Svozová oblast ve studii vypracované VUT z března 2023 se v několika případech (obcích s rozšířenou působností, ORP) překrývá se svozovými oblastmi uvedenými v již podaných záměrech či dokonce záměrech s již uděleným souhlasným stanoviskem EIA. V případě záměru ZEVO Vráto jsou jmenovány Pelhřimov, Pacov a Humpolec a v případě ZEVO Písek je v memorandu uvedeno Milevsko (přičemž zde vyjmenováváme pouze ty obce, které jsou uvedeny min. ve dvou záměrech). Z výčtu tedy plyne, že se ve svozové studii pro ZEVO Planá nepočítá se ZEVO Vráto a ZEVO Písek, nebo se tyto záměry ignorují. V případě, že by došlo k udělení souhlasného stanoviska EIA záměru, nebude mít ZEVO Planá z vyjmenovaných ORP dostatek odpadů pro své fungování.

Ač může svozová studie pracovat s výhledy do roku 2040, pracuje pouze s daty do roku 2027 (možné uvedení zařízení do provozu). Rok 2035 je přitom zásadní pro plnění cílů recyklace (zejména KO), žádáme tedy doplnění výhledového množství odpadů s využitím systému Tiramiso až do roku 2040, jelikož případná životnost záměru se dá předpokládat 20-25 let, přičemž po celou tuto dobu na něm má záviset dodávka tepla pro obyvatele v Jihočeském kraji.

2. Potřeba (nebo spíše dostupnost) odpadů v Jihočeském kraji (JČK) je podle Podkladů pro oblast podpory odpadového a oběhového hospodářství pro 2021-2027 – Energetické využití odpadů z roku 2020 (MŽP, 2020) cca 180 000 tun odpadů ročně (všech kategorií). Kapacity ZEVO Vráto (150 000 t/r) a ZEVO Písek (50 000 t/r) tuto kapacitu pro celý kraj překračují, pro další ZEVO nebude v kraji dostatek odpadů. Ze svozové studie plyne, že by mohlo ZEVO Planá dovážet část odpadů ze Středočeského kraje, v něm má ale vzniknout ZEVO Mělník (320 000

t/r), ZEVO Neratovice (160 000 t/r) a ZEVO Příbram (34 400 t/r). Potenciál odpadů pro ZEVO (v roce 2035) pro SČK je ale 450 000 tun ročně, zatímco součet kapacit plánovaných zařízení je 514 000 tun/r. Dále je v procesu navýšení kapacity ZEVO Malešice na 480 000 t/r, přičemž potenciál toku odpadů v Praze je v roce 2035 cca 370 tis. tun odpadů. ZEVO Planá tak nebude mít (a to ani napříč hranicemi krajů) dostatečné množství odpadů pro své fungování. Dochází zde k významné kumulaci záměrů v souboji o spalovanou surovinu (odpad), což by mělo být v rámci dokumentace jednoznačně řešeno a také vzato v potaz při posuzování předkládaného záměru. Svozová studie, která nepočítá s již před značnou dobou (duben 2022) uděleným souhlasným stanoviskem pro ZEVO Vráto a dalšími záměry plánovanými v Jihočeském kraji, a taktéž celonárodním kontextem a povolenými a plánovanými kapacitami pro energetické využití odpadu v Česku, nemůže být pro účely posuzování vlivů záměru na životní prostředí použitelná.

3. V Plánu odpadového hospodářství pro roky 2015-2024 1. aktualizace (s výhledem do roku 2035) jsou uvedeny tři scénáře pro energetické využití odpadů, které vycházejí z naplňování evropských a českých (541/2020 Sb.) cílů pro odpadové hospodářství. Zcela jasně se v něm uvádí hodnota 1869,6 t/r, což je nejvyšší hodnota v optimistickém scénáři pro energetické využití KO v roce 2035. Tato hodnota by neměla být pro KO na úrovni celé ČR překročena, aby mohlo dojít k naplnění cílů uvedených v 541/2020 Sb. V dokumentaci by měl proto být uveden přehled zařízení stávajících, záměrů se souhlasným stanoviskem a záměrů procházejících procesem EIA, a porovnání jejich kapacit s kapacitami potřebnými na úrovni ČR i kraje právě z hlediska aktuálního POH a plnění výše zmiňovaných recyklačních cílů.
4. Z POH ČR pro roky 2015-2024 1. aktualizace (s výhledem do roku 2035) plyne, že SKO používaný pro energetické využití odpadů nemá obsahovat materiálově využitelné složky a biologický odpad. K dostatečné separaci ale na sběrných místech nedochází, SKO obsahuje přes 50 % odpadu, který je materiálově recyklovatelný (ČT, 2023; EKO-KOM, 2020; Pavlovic, 2023), tento předpoklad (uvedený v POH) tak nemůže být plněn a odpad z popelnic na SKO by tak neměl končit v zařízení pro energetické využití odpadu. Žádáme o doplnění informací o tom, jak spalovna odpadů zajistí, že v ní nebudou končit tříditelné a materiálově využitelné odpady.
5. Žádáme o doplnění informací o původu „nekomunálního dřeva“ za účelem zhodnocení případných nepřímých vlivů na životní prostředí.
6. Chybí informace o konkrétních druzích odpadů (katalogová čísla), která budou v zařízení energeticky využívána, ale i množství těch, které budou v zařízení vznikat. Není upřesněno další nakládání se vzniklými odpady, ani legislativa, dle které s nimi bude muset být nakládáno.
7. Pevné zbytky po spalování odpadu obsahují vedle kovů a dalších látek i PCDD/F, PBDD/F a PFAS (Rollinson, 2022). Ani jedné skupině těchto látek není v oznámení

věnován prostor z hlediska předpokládaného obsahu (koncentrace) v pevných zbytcích, které činností zařízení vznikají. Pro adekvátní vyhodnocení vlivů záměru na veřejné zdraví žádáme všechny jmenované skupiny látek zařadit, a to nejen pro jejich vstup do organismu skrze dýchací ústrojí, ale především pro možnost kontaminace potravního řetězce, ke které může dojít v okolí spalovny nebo nakládáním se zbytky po spalování odpadů v širším okolí.

8. Žádáme o doplnění informací o předpokládaném složení TOC vypouštěných do ovzduší, které budou vznikat činností spalovny v množství 4360 t/rok.
9. Redukce tvorby metanu, který vzniká zejména rozkladem bioodpadu ("Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů detailně," n.d.), se dá docílit separací bioodpadu a jeho následným zpracováním v kompostárnách nebo v bioplynových stanicích. Množství CO₂, které vznikne spalováním odpadu (při započtení biogenního uhlíku) je téměř totožné, jako to, které vzniká při spalování hnědého uhlí (jak je uvedeno i v klimatické studii v příloze k oznámení). S rostoucí recyklací, a tudíž větším množstvím plastových výmětů, které nejsou vhodné pro mechanickou recyklaci, se bude jeho obsah v odpadu putujícím do spalovny zvyšovat, poroste tak uhlíková stopa energie vyrobené spalovnou, a to až tak, že může být v čase i vyšší, než je množství CO₂, které vzniká spalováním hnědého uhlí, které se do roku 2033 (v souladu s klimatickými cíli) snažíme radikálně omezit. Dochází tak k přesunu emisí uhlíku z odpadového sektoru do sektoru energetického, ale nikoli k jeho snižování (Vahk and Zero Waste Europe, 2020). Důslednou separací a recyklací odpadů lze ušetřit značné množství CO₂ (Havel, 2022), zatímco materiál, který se ve spalovně zničí, bude mít další stopu (nejen uhlíkovou) v následné výrobě. Postrádáme variantní řešení pro jiný způsob zásobování teplem – méně uhlíkově náročný, s menšími potenciálními dopady na životní prostředí a zdraví lidí, než je spalování odpadu.
10. Energetické využití odpadu stojí v hierarchii nakládání s odpady na předposledním místě, následuje ho skládkování. Pro zdůvodnění záměru je nutné doložit, že se recykluje (a bude recyklovat v roce 2035) takové množství odpadů, že budou po tomto roce bez problémů plněny stanovené recyklační cíle pro KO. V opačném případě není pro stavbu takového zařízení důvod. Žádáme tedy doplnění informací o úrovni recyklace (aktuální stav a výhled) v jednotlivých ORP, ze kterých se má dovážet odpad k energetickému využití.
11. TZL budou emitovány do ovzduší, ve kterém jsou sice plněny požadované imisní limity dle legislativy, ale WHO ve svých nových navržených imisních limitech důrazně doporučuje jejich snížení na 5 µg/m³ (roční průměr) pro PM_{2,5} a 15 µg/m³ (roční průměr) pro PM₁₀ (*WHO: 99 % lidstva dýchá znečištěný vzduch*, 2022). Tyto hodnoty vycházejí z epidemiologických studií a jsou nastaveny tak, aby byly minimalizovány negativní vlivy na lidské zdraví. Lze tak konstatovat, že již stávající průměrné roční koncentrace pro pevné částice jsou oproti imisním limitům navrženým WHO vysoké a činnost ZEVO jen přispěje k jejich dalšímu navýšení, ač by mělo docházet k jejich snižování (to by se pouhým ukončením spalování HU stalo automaticky).

V dokumentaci by rozhodně nemělo chybět zdůvodnění kapacity a potřebnosti zařízení, a to jak na úrovni kraje, tak ČR. Oznamení neuvádí téměř žádné informace o toxických látkách PCDD/F, PBDD/F nebo PFAS, které nejen že spalovací zařízení uvolňuje do ovzduší, ale které končí především v pevných zbytcích po spalování odpadu. Poněvadž se jedná o látky karcinogenní, narušující hormonální, imunitní a reprodukční systém, měl by tento záměr projít kompletním hodnocením vlivů na životní prostředí (a lidské zdraví) podle zákona. Z hlediska potřebnosti dalšího zařízení na úrovni kraje, ale i celé ČR, není stavba dalšího zařízení pro energetické využití odpadu zapotřebí. Naopak by měl být nižší kapacitou ZEVO v ČR vytvářen mírný tlak na recyklaci, k čemuž by realizace záměru jednoznačně nepřispěla, naopak. Z tohoto důvodu doporučujeme udělit záměru nesouhlasné stanovisko.

S pozdravem za Arniku – program Toxické látky a odpady

RNDr. Jindřich Petrлік, programový vedoucí programu Toxické látky a odpady spolku Arnika

Ing. Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky a odpady

Literatura:

ČT, 2023. Vedení města zasypalo náměstí v Litomyšli odpadky. Chce motivovat občany k důslednějšímu třídění [WWW Document]. ČT24 - Nejdůvěryhodnější Zprav. Web V ČR - Čes. Telev. URL <https://ct24.ceskatelevize.cz/3580555-vedeni-mesta-zasypalo-namesti-v-litomysli-odpadky-chce-motivovat-obcany-k-duslednejsimu> (accessed 4.21.23).

EKO-KOM, 2020. Rozbory skladby směsného komunálního odpadu z obcí v roce 2020 [WWW Document]. URL <https://www.ekokom.cz/rozbory-skladby-smesneho-komunalniho-odpadu-z-obci-v-roce-2020/> (accessed 4.14.23).

Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů detailně [WWW Document], n.d. . Fakta O Klimatu. URL <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/emise-cr-detail> (accessed 6.15.23).

Havel, M., 2022. Moje uhlíková stopa.

MŽP, 2020. Podklady pro oblast podpory odpadového a oběhového hospodářství OPŽP 2021 – 2027 - Energetické využití odpadů.

Pavlovic, L., 2023. Teplárny přecházejí od závislosti na fosilních palivech k závislost na odpadu. 58 % spáleného odpadu by se přitom dalo recyklovat [WWW Document]. URL <https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/teplarny-prechazeji-od-zavislosti-na-fosilnich-palivech-k-zavislost-na-odpadu-58-spaleneho-odpadu-by-se-pritom-dalo-recyklovat> (accessed 4.21.23).

Rollinson, A.N., 2022. Toxic fallout - Waste Incinerator Bottom Ash in a Circular Economy.

Zero Waste Europe.
Vahk, J., Zero Waste Europe, 2020. Landfill emission reductions only tell half the story as
GHG emissions from Waste-to-Energy incineration double.